

невиконання забудовником зобов'язань із вчасного зведення та введення об'єкту будівництва в експлуатацію, а після цього будинок буде добудовано, і інвестор матиме змогу претендувати на оформлення за ним права власності. У цьому разі, на нашу думку, буде порушено баланс між інтересами інвесторів та страхових компаній.

З огляду на це вбачається, що необхідною передумовою введення обов'язкового страхування відповідальності забудовника за договором з управителем ФФБ є законодавче встановлення необхідності передання майнових прав на нерухомість, що є об'єктом інвестування, від довірителя до страхової компанії. Таке передання має бути обов'язковою умовою виплати інвестору відповідного страхового відшкодування.

Бойченко Е. Г.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри військової підготовки*

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ В XI-XIX СТОЛІТТЯХ

Українське військо княжої доби (XI-XIV ст.) характеризувалося переходом від завойовницького, притаманного слов'янським та варязьким прашурам, до більш організованого та «боронного» (такого, що боронить, захищає) спрямування. Княжа дружина формувалась на добровільних засадах з числа вищої, себто боярської верстви населення. Дружина була найціннішим військом і князі вважали за свій обов'язок дбати про її добробут та вигоди. За таких обставин поняття військового господарства було відсутнім, а основою матеріального забезпечення дружини як організованого військового підрозділу була військова здобич.

Однак, на утримання княжого війська йшли і деякі інші державні доходи. Так, з давніх часів князь вів дружину на «полюддя» – стягати дань з підбитих племен. Пізніше полюддя набуло характеру воєнної повинності, пов'язаної з матеріальним (здебільше у натуральному вигляді) утриманням війська. Коли на Україну приходили чужі війська як воєнна підмога, тоді князі давали їм утримання в городах чи селах. Це називалося розпустити військо «на покорм».

На утримання війська князі деколи призначали, поряд з натуральним, і прямий податок грішми. Перед походом для війська населенням заготовлювався «обоз» – вози з харчами. Крім того, під час походу князь організовував для дружини «лови» – полювання на дикого звіря та птицю. Коли харчів не було в обозі, військо висилалось на «зажиття» – тобто самостійне здобуття поживи. Такі «зажитники» мали обов'язки постачальників харчів та іншого майна, необхідного для забезпечення життєздатності війська (Крип'якевич І.П. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.). 1992, с. 16, 17, 50).

Військово-господарський уклад Війська Запорізького складався з двох секторів: січового та індивідуального. В свою чергу січове господарство поділялося на загальносічове та курінне. На цьому рівні переважали ті форми господарської діяльності, які потребували спільних зусиль, артільної роботи. Кошовий отаман керував всіма справами Війська Запорізького і піклувався не тільки про те, щоб Військо було зодягнене й озброєне, а й про те, щоб у Січі було досить всякого припасу. Про те, чим годувати та як забезпечувати військове товариство, повинні були дбати курінні отамани. Щоб заправляти січовим господарством, у поміч кошовому отаманові обирався скарбник. Курінним же господарством керували курінний отаман та кухар (Кашенко А. Ф. Оповідання про славне військо запорозьке низове. 1992. – Режим доступу: <http://kaschenko.uaweb.org/opovidannia/t01a.html>).

Землею володіла Січ, вона належала всім і кожному козаку, причисленому до війська. Це була колективна власність. Кошти і всякі припаси Військо Запорізьке добувало собі здебільшого на своїх вольностях (земельних територіях). Кожен курінь, як цілком самостійна економічна одиниця, мав своє майно і доходи з рибних ловів, пасовиськ, сіножатей, якими Кіш, як центральний запорозький уряд, не розпоряджався. Щорічно всі вольності розподілялися між куреннями жеребкуванням.

Головною здобиччю на вольностях була риба та звірині шкури. Рибу солили і, лишивши з неї стільки, скільки всякому куренню треба було до другої весни, решту одвозили продавати на Україну, а на добуті за рибу гроші купували по городах борошно, пшоно, сукна, порох та оливу. Шкури та хутро теж везлися на Україну, а звідтіля у Польщу й німецькі землі, гроші ж так само поверталися на курінне господарство. Але ж курінні козаки – «товариство» – не мали ніякої власності, крім виплати за службу, грошей, зароблених промислом чи здобутих шаблею. При цьому Січове господарство мало здобутки здебільшого з військової здобичі.

Однією з основних галузей господарства козаків були промисли. Серед найвпливовіших було рибальство та мисливство. займалися козаки також скотарством, випасали коней, овець, велику рогату худобу. Поширеним був медовий промисел – бортництво і бджільництво. На хуторі козаки добували вовків, лисиць, куниць, зайців. Землеробство в господарстві запорожців (XV – першої половини XVII ст.) відігравало другорядну роль. Через природні умови та загрозу татарських набігів воно було нерентабельним.

Крім вищезазначених видів господарської діяльності, якими займалися курінні товариства, Кіш, як центральний орган запорізької військової влади також переймався отриманням доходів на забезпечення війська. Зокрема, утримував загальновійськові табуни коней, череди худоби, отари овець і торгував ними з сусідами: Польщею, Росією, Великим князівством Литовським та іншими.

Поряд із суспільними (січовими і курінними) на Січових землях існували і приватні рибні промисли, млини, вантажні човни тощо, якими

займались сімейні козаки. Виділившись з громадського курінного господарства, вони заводили власний хутір (зимівник). Кожен козак-зимівчанин мусив мати рушницю, списа та «прочую козацьку зброю», а також неодмінно з'являтися у Січ для «взяття на козацтво войсковых приказов». Крім військової служби їх викликали для сторожі, охорони кордонів, а також для лагодження куренів у Січі, спорудження артилерійських або інших будівель та ін. (Історичне краєзнавство. Бібліотека Українських підручників. 2008. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/10611207/kulturologiya/gospodarstvo_zaporozkoyi_sichi)

Під час походів декілька куренів об'єднувались в полки. Інтендантурою в полках завідували комісари. Вони, разом із помічниками – комісарськими десятниками, організовували доставку харчів, дбали про квартитування війська. На відпочинок чи випас коней військо становило там, де була вода і пасовище. Козацькі кухарі приготували їжу для своїх підрозділів. При тривалому постої улаштувались польові намети (козацьке шатро). У війську козацькому існували лікарі та цирульники, але не на постійному утриманні. Похідних шпиталів не було; пораненими опікувались тільки люди доброї волі або духовенство.

З часом значення джерел доходів змінювалося. Військова здобич втрачає свою колишню роль. Тривалий приплив дорогоцінних металів і коштовностей так і не збагатив Січ, бо імпорт на Запоріжжі завжди переважав експорт. Запорізька Січ завжди залишалась економічною структурою, яка значною мірою самозабезпечувалась продукцією власних промислів й господарювання на власній території. При відсутності приватної власності на землю на Запорозжжі не заборонялась і не обмежувалась рухома приватна власність (гроші, речі, худоба, човни). Обидві форми власності – колективно-військова та індивідуально-приватна не протистояли одна одній, а співіснували, консолідовано виконуючи найважливішу роль фінансово-економічного забезпечення функціонування Війська Запорізького. При цьому основним способом правового регулювання життєдіяльності суспільства, в тому числі економічного забезпечення військової діяльності, залишався звичай.

Пенчева Г. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри господарського права і процесу*

ДЕЯКІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

Перехід на ринкові умови господарювання потребує принципово нового осмислення численних процесів, що виникають у самій суб'єктно-об'єктній побудові економічних відносин, ядром яких виступає державна власність. У зв'язку з цим на перший план у господарсько-правовому регу-